

Vastaus valtuustoaloitteeseen varhaiskasvatuksen työntekijöiden vuosittaisesta vaaterahasta

6193/00.05.00/2023

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 95

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli valtuutettujen Janne Pahkalan ja Janne Patjaksen jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

”Varhaiskasvatuksen työntekijät joutuvat työtehtävissään ulkoilemaan säännöllisesti säästä riippumatta hoidettavien lasten kanssa.

Hoitajien itse kustantamat ulkoiluvaatteet likaantuvat ja kuluvat tehdessä työtehtäviä, kuten kantaessa kurakelillä lapsia.

Lisäksi vaatteita täytyy olla moneen eri keliin, kuten kenkiäkin, jotta vaihtelevissa olosuhteissa pysyy kuivana tai lämpimänä kelistä riippuen kaikkina neljänä vuodenaikana.

Syksyt ja keväät ovat likaantumisen ja kulumisen kannalta kurjinta aikaa kun kurakelit alkavat ja voivat kestää viikkoja.

Jos töissä kalliiseen takkiin tulee vaikka reikä nostaessa lasta syliin, työntekijä joutuu itse omakustanteisesti korjauttamaan ja huoltamaan vaateen, josta aiheutuu taas lisäkuluja työvaatehankintaa.

Teknisen puolen työntekijät joiden tehtäviin kuuluu säännöllisesti ulkona työn tekeminen, esimerkkinä puistotyöntekijät, saavat kunnalta tarvittavat työvaatteet, kuten keliin sopivat ulkoiluvaatteet jotta työn tekeminen on sujuvaa ja turvallista.

Voisimme saavuttaa tasa-arvoista kohtelua kuntamme varhaiskasvatuksen työntekijöille ja mahdollistaa tasapuolisempaa kohtelua myös työvaatetuksen osalta.

Ehdotan että kunnan varhaiskasvatuksen työntekijöille aletaan maksaa vaaterahaa vuosittain 150 euroa.

Tämä ei varmasti kata joka säähän vaatteita, mutta olisi apuna työssä käytettävien vaatteiden hankintaa ja korjausta varten.

Ehdotan että vaateraha maksetaan työntekijöille joiden työsuhde on ollut voimassa 1.1.2024 alkaen, eli vuoden alusta.”

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kasvatus- ja opetuslautakunta 24.01.2024 § 14

Valmistelija: varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto, puh. 020 615 7224, helena.kuusisto(at)kouvola.fi

Kiittäen varhaiskasvatuksen henkilöstöä tukevasta valtuustoaloitteesta, jonka mukaiseen vaaterahan myöntämiseen ei kaupungin taloudellisessa tilanteessa ole mahdollista. Varhaiskasvatukseen, kuten muihinkin kaupungin palveluihin kohdistuu suuria säästöpaineita. Vaaterahalle ei ole myöskään säädösperustetta.

Varhaiskasvatuksessa työskentelee tällä hetkellä 530 työntekijää, joiden tehtäviin kuuluu ulkoilu. Maksettava vaateraha olisi palkkaetuutta, josta työnantaja maksaa työnantajasisivukulut ja etuuden saaja ansioveron. Kustannukset kaupungin varhaiskasvatukselle olisivat runsaat 95 000 euroa. Tasavertaisen kohtelun vuoksi mahdollisesti maksettava vaateraha tulisi ulottaa myös koulunkäynninohjaajiin ja ehkä myös perusopetuksen opettajiin, jolloin kustannukset nousisivat edelleen.

Työ- ja virkaehtosopimuksissa (KVTES tai OVTES) ei ole sovittu vaaterahasta. Vaateraha perustuu täysin paikalliseen sopimukseen tai päätökseen. Työhön soveltuvan vaatetuksen hankinta on lähtökohtaisesti työntekijän/viranhaltijan omalla vastuulla.

Lainsäädännössä lähtökohtana on, että työntekijä/viranhaltija vastaa niiden vaatteiden hankinnasta ja kunnossapidosta, joita hän työssään käyttää. Työssä käytettävien vaatteiden tulee olla asianmukaisia ja työtehtävään soveltuvia eikä vaatteista saa aiheutua tapaturman vaaraa (Työturvallisuuslaki 20 §). Työntekijän tulee itse valita sopiva työvaatetus tarvittaessa työnantajan tapaturmien estämiseksi antamia ohjeita noudattaen. Varhaiskasvatukseen on hankittu henkilösuojaimina liukuesteitähän kenkiin ja luistelua varten suojakypäriä, joita edellytetään käytettävän.

Teknisellä puolella edellytetään taas tietyn työvaatetuksen käyttöä ja kaupunki vastaa työvaatetuksesta. Varhaiskasvatuksessa työnantaja hankkii luonto-opetuksessa oleville jalkineet perusteena työturvallisuus ja -terveys. Lisäksi varhaiskasvatuksen työntekijöiden, joiden tehtäviin kuuluu siivous- tai ruokapalvelutehtäviä, tulee käyttää työpukua. Työpukujen hankinnasta ja huoltamista vastaa kaupunki.

Varhaiskasvatus ei kannata vaaterahan käyttöönottoa. Tätä perustelua vahvistaa kaupungin taloustilanne. Rahallinen panostus ei vastaa vaaterahalla saatavaa hyötyvaikutusta. Tärkeää on kehittää ja vahvistaa henkilöstön työssä jaksamista, työhyvinvointia ja työturvallisuutta edelleen.

Lisätietoja: varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto, puh. 020 615 7224, helena.kuusisto(at)kouvola.fi

Sivistysjohtajan ehdotus:

Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää antaa valtuustoaloitteeseen selostusosan mukaisen vastauksen asian käsittelystä kasvatus- ja opetuslautakunnassa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan päätös:

Kasvatus- ja opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus 20.05.2024 § 118

Valmistelija: vs. hallintojohtaja Teppo Vuorenpää, puh. 020 615 8585, teppo.vuorenpaa(at)kouvola.fi

Kasvatus- ja opetuslautakunnan käsittelyssä olleessa vastauksessa pääpaino oli vaaterahan käyttöön ottaminen varhaiskasvatuksessa. Vastausta valtuustoaloitteeseen on nyt monipuolistettu käsittelemällä vaaterahan mahdollisuuden lisäksi myös työvaatevaihtoehtoa.

Työvaate ja suojavaatetus lainsäädännössä

Lainsäädännössä lähtökohtana on, että viranhaltija/työntekijä vastaa niiden vaatteiden hankinnasta ja kunnossapidosta, joita hän työssään käyttää. Työssä käytettävien vaatteiden tulee olla asianmukaisia ja työtehtävään soveltuvia eikä vaatteista saa aiheutua tapaturman vaaraa (Työturvallisuuslaki 20 §). Työntekijän tulee itse valita sopiva työvaatetus tarvittaessa työnantajan tapaturmien estämiseksi antamia ohjeita noudattaen.

Henkilösuojainten ja suojavaatteiden käyttö perustuu vaarojen selvittämiseen ja arviointiin. Jos työturvallisuuslain velvoittaman riskien arvioinnin sekä työn vaarojen ja haittojen arvioinnin perusteella tulee hankkia suojavaate tai liukastumista ehkäisevät jalkineet, niiden hankinta on työnantajan vastuulla. Silloin, kun kysymys ei ole henkilönsuojaimesta, viranhaltijan/työntekijän tulee itse valita sopiva työvaatetus noudattaen työnantajan tapaturmien estämiseksi mahdollisesti antamia ohjeita. Kyse ei ole silloin suojavaatetuksesta, jos annetaan rahaa vaatteen hankintaa varten.

Kunta-alan yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa (KVTES) tai muissakaan kunta- ja hyvinvointialan virka- ja työehtosopimuksissa ei

ole sovittu ns. vaaterahasta. Vaateraha perustuu täysin joko paikalliseen sopimukseen tai kunnan omaan päätökseen. Ennen kuin työnantaja harkitsee vaaterahan maksamista, on syytä tarkoin arvioida, minkä vuoksi jollekin tietylle ammattiryhmälle maksettaisiin vaaterahaa ja toiselle ammattiryhmälle taas ei. Vaaterahan maksamista harkittaessa tulee huolehtia eri henkilöstöryhmien yhdenvertaisesta ja tasapuolisesta kohtelusta. Lisäksi asiasta päätettäessä, tulee selkeästi päättää, onko kyse määräaikaisesta vai toistaiseksi voimassa olevasta edusta ja huolehtia myös siitä, ettei edusta muodostu sitovaa työsuhteen ehtoa. Lisäksi vakinaista ja määräaikaista henkilöstöä tulee kohdella samalla tavalla, joten etua ei voi kohdistaa yksinomaan vakinaiseen henkilöstöön.

Kunnissa ja erityisesti hyvinvointialueilla on tehtäviä, joissa työnantaja edellyttää tietyn työvaatetuksen käyttöä ja vastaa työvaatetuksesta. Työnantaja voi myös harkintansa mukaan huolehtia työvaatetuksesta esim. ammatin/tehtävän tunnistettavuuden vuoksi. Vaateraha, jonka jokainen voi käyttää itse valitsemaansa vaatetukseen ei lisää tunnistettavuutta eikä myöskään työturvallisuutta, josta työnantajan on huolehdittava.

Verotettavaa tuloa ei ole työnantajan järjestämä suojavaatetus, jota käytetään työtehtävien hoitamiseen tai työnantajan hankkimat työvaatteet, jos työn luonne edellyttää henkilökunnalta yhtenäistä vaatetusta.

Työ- ja suojavaatteet varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa työskentelee tällä hetkellä 530 työntekijää, joiden tehtäviin kuuluu ulkoilu.

Varhaiskasvatuksessa työnantaja on hankkinut työturvallisuuslain velvoittaman riskien arvioinnin perusteella luonto-opetusryhmissä (metsäeskarit tai päiväkotibussiryhmä) toimiville varhaiskasvatuksen opettajille tai lastenhoitajille luonto-olosuhteisiin sopivat jalkineet. Ulkoiluun tai ulkopuolelle tehtäviä retkiä varten on opettajille, lastenhoitajille sekä perhepäivähoitajille hankittu käyttöön huomioliivit. Edellä mainittujen lisäksi varhaiskasvatyksiköissä on henkilösuojaimeina liukuesteet ja luistelukupäriä.

Valtuustoaloitteen käsittely varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatyksikön johtajien kanssa on käyty keskustelua kanssa ulkoiluun sopivasta työvaatteesta. Tarve on toimintavuoden aikana syksyn ja kevään ns. kurakelien aikana. Johtajien mielestä työvaateratkaisu on vaaterahaa toimivampi, jos työvaatehankintaan päädytään ja siihen rahoitus löytyy.

Lehtomäen päiväkodin johtaja ja henkilöstö on pohtinut erilaisia työvaateratkaisuja. Heidän mielestään toimivin ratkaisu olisi tuulen ja sateen pitävä yhteiskäyttöinen suojatakki. Suojatakin tulisi olla riittävän

väljä mahdollistaen kerrospukeutumisen ja eri kokovaihtoehtoja tulisi silti olla saatavilla. Päiväkodin henkilöstön pohdinnasta tehty muistio on liitteenä.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelun talousarviossa vuodelle 2024 ei ole varauduttu vaaterahaan tai nykykäytäntöä laajempaan työvaatteiden hankintaan.

Työvaatehankinnan vaihtoehdot ja kustannusvaikutukset

Alustavien arvioiden mukaan varhaiskasvatukseen hankittavien suojatakkien hinta olisi noin 200 euroa kappaleelta. Yhteensä niitä tarvittaisiin päiväkoteihin ja avoimeen varhaiskasvatukseen arviolta 200–250 kpl eli yhteiskustannus olisi noin 40 000–50 000 euroa. Vaihtoehtona olisi hankkia suojatakit pilotoinnin kautta, jolloin vuosittain takkeja hankittaisiin noin 50 kpl. Tällöin kustannusvaikutus olisi noin 10 000 euroa vuosittain. Pilotoinnilla voitaisiin myös tarkastella suojatakkien toimivuutta käytännössä.

Vaihtoehtoisesti suojatakit voidaan hankkia vuokravaatteina, jolloin arvion mukaan takkien vuosikustannus olisi noin 150–200 euroa sisältäen pesut, korjaukset ja tuotteen uusinnan. Tarpeen päättyessä tuotteet palautetaan ja niiden veloitus päättyy, maksetaan siis käytössä / kierrossa olevista tuotteista. Ennen suojatakkien hankintaa tehdään tarkempi selvitys vaihtoehtojen kustannuksista.

Yhteenveto:

Mahdollisesti maksettavan vaaterahan tulisi perustua ennemmin paikalliseen sopimukseen kuin työnantajan yksipuoliseen päätökseen. Vaaterahan maksamista harkittaessa tulee huolehtia eri henkilöstöryhmien yhdenvertaisesta ja tasapuolisesta kohtelusta. Vakinaista ja määräaikaista henkilöstöä tulee kohdella samalla tavalla, joten edun määrittelyssä pitäisi ottaa huomioon myös määräaikainen henkilöstö.

Vaateraha kohdistuisi mahdollisesti työntekijän valinnan mukaan omiin käyttökuluihin eikä välttämättä näkyisi esimerkiksi suojaavien ulkovaatteiden hankintaan.

Suojatakit kohtelisivat kaikkia työntekijöitä, sijaisia ja vakituisia, tasavertaisesti. Suojatakit lisäisivät henkilöstön tunnistettavuutta sekä suojaisivat henkilöstön omia ulkoiluvaatteita ulkoilutilanteissa syksyn ja kevään kurakelinaikoina. Suojatakkien käyttö olisi työntekijöille vapaaehtoista, ei velvoittavaa.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelun talousarviossa vuodelle 2024 ei ole varauduttu vaaterahaan tai nykykäytäntöä laajempaan työvaatteiden hankintaan tai vuokraukseen, jolloin työvaatteiden tai vaaterahan mahdolliseen käyttöön ottoon tulisi varautua vuoden 2025 talousarviossa.

Vastaus valtuustoaloitteeseen on lähetetty kommentoitavaksi aloitteen tekijöille 8.5.2024. Saapunut kommentti on oheismateriaalina.

Henkilöstöjohtaja Päivi Karhu ja varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto ovat kokouksessa paikalla asiantuntijoina vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto, puh. 020 615 7224, helena.kuusisto(at)kouvola.fi; talousjohtaja Hellevi Kunnas, puh. 020 615 55054, hellevi.kunnas(at)kouvola.fi ja henkilöstöjohtaja Päivi Karhu puh. 020615 4001, paivi.karhu(at)kouvola.fi.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallituksen ehdotus kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto päättää

1. merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja
2. todeta, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden henkilöstöjohtaja Päivi Karhulle ja varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusistolle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana.

Kaupunginvaltuuston 3. varapuheenjohtaja Jenny Hasu poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana.
